

EKEBERG, ANDERS GUSTAF, EDMANS ENKA

Öfver freden emellan Sverige och
Ryssland, tal hållit offentligen på
Uplands nations vägnar i Upsala den
29 oct. 1790. Af Anders Gustaf
Ekeberg. Upsala, tryckt hos
directeuren Johan Edmans enka, 1791

1791

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

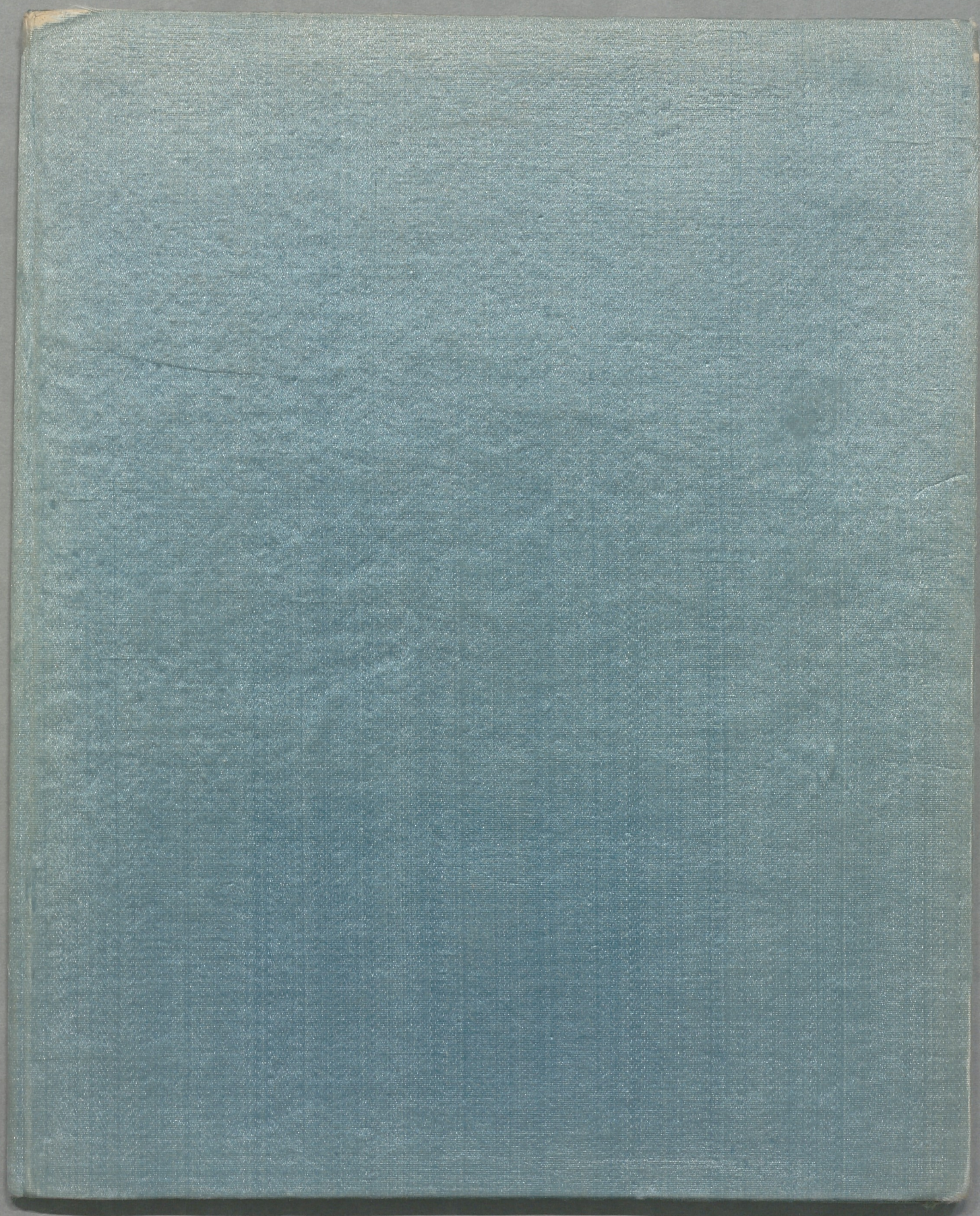
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Vitt. Sv.

Hist.

1700-1829

1790

Ex. A

Af Anders Gust. Ekeberg

V:4

1877

vanligt ex. fins

ÖFVER

FREDE

EMELLAN

SVERTIGE OCH RYSSLAND,

T A L

HÅLLIT OFFENTELIGEN

PÅ

UPLANDS NATIONS VÅGNAR

I UPSALA DEN 29 OCT. 1790.

AF

ANDERS GUSTAF EKEBERG.

UPSALA,

TRYCKT HOS DIRECTEUREN JOHAN EDMANS ENKA, 1791.

RESE

RESE

T A I

HALLT OFFENTLIGEN

24

UPPLANDS NATIONS VÄGNAR

1 UPPALA DEN 29 OCT. 1790

25

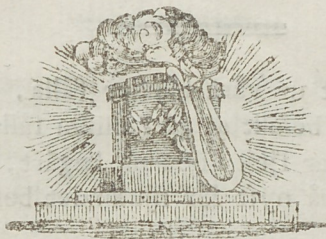
ANDERS GUSTAF EKBERG

UPPLANDS NATIONS VÄGNAR

UPPLA

TRYCKT HOS BOKHÅNDLAREN JOHAN EDMANNS BOKAR 1790

GUD, hvilket hastigt lugn! Mån jag ej ljust bedras?
Ej mer den hvirvel rår, som med ett våldsam ras
De brutne lundars löf mot molnets grånfor förde,
Som up ur afgrunds djup de svarta töcken rörde,
Ofs Himlens blida syn och dagens frögd betog,
Och Hjeltekuggors mängd med sig i natten drog.
Jag hör ej mera till, at sasan gnyr i Öster.
Det ankrj, som jag hör, är rena glådjeröster,
Som gällt förkunna mig, at *Greken* och *Tartarn*
Nu nys ett broderfkap gått in med Atlands barn.
Och hvilkens värk är det? Kan tiden det förtiga?
Hvad! Med ett undransvåld jag känner tanken stiga,
Når jag från denna punkt i det förflutna ser,
Af håfders vitnesbörd försåkras mer och mer,
At alt, hvad *SVERGE* har, at det sitt namn får bära,
Dess frihet, dess bestånd, dess återvundna åra
Ar *GUSTAFS* skänk få vist, som afund det bekämt.
En tekning vågar jag: hur det ofs fordom håndt,

At lyckan ovarfamt ur våra händer fålla,
 Hur GUSTAF ofs befallt at åter blifva fålla,
 Till fällhetens försvär fjelf dödarna begårt,
 Och sidst ett lugn på nytt för njutandet beskårt.

Vårt rökvråk ofta bran för FRIHET, en Gudinna,
 Som alla folkslag fökt, och alla trodt sig finna,
 Men där Hon visat sig det fåkra teknet haft,
 At till odödlighet ge hemlig dragningskraft.
 Förutan Hennes flågt och ljuset, som hon tånder,
 En lefvande ej fåg Lycksalighetens stränder.
 Vål den, som Henne kåndt och tryckt intill sitt bröst!
 Hur vidstråckt Hennes magt, hur ljuf år Hennes röst!
 När Dalkarl'n hörde den från sina fjällar skalla,
 Hvad ovan ifver fågs hans fjål ur dvalan kalla!
 Hans förr förtryckta arm en ljungelds stråle sköt,
 Som ostörd i sin våg Tyrannens spiror bröt.
 Gudinnan från den tid fågs öfver Svea vaka,
 Vek undan då och då, men syntes snart tillbaka,
 Tils Hon för hundra år på långre tid försvan,
 At nästan Hennes bild ur minnet plånas han.
 Snart ångrar sig ett folk, som Hennes skygd förlåter.
 Ej FRIHET lika lätt drifs bort och kallas åter.
 Et spöke vifte sig uti den skónas hamn,
 Och Sjelfsvåld togs emot, och gaf sig Frihets namn,
 Drog Tvedrågt ur sin barm, som sig ett vålde stiftar
 Inom den mångd af bröst des andedrågt förgiftar.
 Vår granne afundsjuk sin högsta glädje fåg,
 Och jämt i godt förstånd med afgrundsoftren låg.
 Förtrycket under dem all lust till åra släckte.
 Trög, kånflöls, förlagd ren Svenken fråga väckte,

Om

Om ej Hans fordna glans och vundna krigsberöm
 Blott ågt sin varelse uti en vacker dröm.
 Och kärlek för sitt land försvan, med andra pligter,
 Den Gudaskaran lik i skaldens sköna dikter,
 Som icke dyrkas mer vid mognare förstånd,
 Fast på defs kraft man trodt i verdens barndoms stånd.
 Så glömde Svensken bort, hur stort Han fordom tänkte,
 Och ned till slafvens lott alt djupare sig fänkte.
 Snart af ett frågdat folk blott namnet var igen.
 Då var det GUSTAF tog sitt rum bland stora mån.
 Hans röst, så ung den var, som Han till folket hógde,
 Gudomligt ren och stark en Far och Hjelte rógde.
 Hvad yra, ropar Han, o Landsmän skåder ner!
 Ser Ni ej denna brant strax liggande för Er?
 Fölg mig, kån VASARS blod, Ni år ju samma slágte,
 Som stridde under Dem och verdarna förskräckte.
 Hvad, skall han rifvas ned Er vundna årestod?
 Förr krossé man min thron, förr rinne detta blod!
 Knappt Sjelfsvåld hinner mer ån ryta mot de orden.
 Det ligger i en blink för Hjeltens arm på jorden,
 Och Tvedrågts andan djupt i bergens gömmor far.
 Ej längre desfas kraft ofs in i villor drar. —
 Så stundom i en lund i Canada vi róna
 En liten hal Tyran förborgad i det gröna,
 Som i sitt fina gift har fått en egenkap
 At med ett tjusningsvåld dra djuren i sitt gap.
 Se dår ett olycksbarn af luftens låtta skara
 Betagas af hans blick och nalkas til sin fara.
 Men menskan visar sig, och tjusningen förstörs,
 Och fogeln frålst och glad mot skyn tillbaka förs. —
 Så hastigt vid den vink, som GUSTAF till ofs fände,
 Sig Svenska folket fritt och stort och lyckligt kände.

Fans någon ibland ofs, som icke rörd här af
 Så älskansvärd Monarch sin hela dyrkan gaf?
 Det stod för GUSTAF fritt at envålds spiran taga.
 Men FRIHET var för skön at ej Hans själ behaga.
 Gudinnan anförtrot sin hand i Hjeltens hand,
 Och ve den svarta själ, som sliter deras band!
 Hvad syn, då våra bröst af Kungens kärlek vundna,
 Så stridiga förut, nu med hvaran förbundna
 Blott andas allmänt vål, och skörda fälla dar,
 Uti det djupa lugn, som GUSTAF skaffat har!
 Ej mer den ljufva lott är landets barn betagen,
 At Kungen ibland dem sedt första blick af dagen.
 En visshet åga de, som aldrig kan bli störd,
 At Han är lika Svensk till hjerta, som till börd.

Så under vår TRAJAN snart sexton år förflyta.
 Det var för fallt för ofs, at grannen ej förtryta,
 Han glömmet ej så lätt, hur fritt han fordom spelt,
 Och ledt i fina band de sinnen, som han delat.
 At denna fallna magt till förra högden lyfta,
 Skall Tvedrågt dragas fram utur sin mörka klyfta.
 Ren skrämde af ett skrån, som ifrån djupet braft,
 Vi gå hvaran förbi med hemska ögnakast.
 En skymning sprider sig uti vår vackra dager
 Ifrån de svartta moln, som Östern sammandrager,
 Och blixten hotar ofs i en Furstinnas hand,
 Hvars stolta spira sträcks alt från den blida strand,
 Där Greken varm och kår vid drufvesaften sinilar,
 Långst up till fjällens is, där stjernehvalfvet hvilar.
 Men stora härars skryt och öfverlägsen magt
 Är VASA åtten van at möta med föragt.

Emot

Emot det rikets våld, som verlden vill befalla,
 Sin lilla tappra tropp Kung GUSTAF vågar kalla.
 O folk! har du ännu de gamla Göthers mod?
 Nu är det ögnablick, du måste med ditt blod
 För tid och efterverld högtideligt förklara,
 Om Himlen gjorde rätt at dig en GUSTAF spara.
 Jo Hjeltesläkten ån i landet lefver kvar,
 Och Hogland viste först, hvad Svensken ännu var,
 Förgåfves vådrens Gud vår fiende bevågen
 Mot våra kôlars fart förbittrad rörde vågen;
 Vi vunno och en GREIGH af otta lagrar stor
 Fick här sitt banefår af GUSTAFS tappre Bror.
 På landet lika kåckt med vapnebrak begyntes.
 Vid ovåns fåsten ren Kung GUSTAFS hårar syntes,
 Och våra armar snart de stolta murar bråckt,
 Om Tvedrågt inom ofs förut ej varit våckt.
 Det var med dennas hjelp, som Ryfslands Monarchinna
 För vår förtjenta håmd sig fåker skulle finna.
 Ej ån ett skådespel ifrån vårt minne flydt,
 Som Tvedrågts andan gaf, få rysningsvårdt som nytt.
 Se deså viggas förr till ovåns krosning tånda
 Har hon förmått mot Kung och egna skóten vånda.
 Se hur hon våckte upp en annan Grannes håg,
 At efter gammalt bruk, når Kungen fjerran låg,
 Och ingen syntes till, som kunde mera skrånna,
 Vårt rikets våstra kant med troppar öfverfvånna.

Så når det målet förr ofs ódet aldrig fatt,
 Att se vår varelse gå bort i glómskans natt.
 På bågge sidor eld och mellan dem en remna,
 År undergången vifs, hvad våra steg vi ånna.

Kring

Kring våra kojor gällt förtvivlans stormar gny.
 Men — GUDAR! — Hvad är det? — Igenom denna sky
 Mån strålar utaf hopp å nyo till ofs bryta?
 Hvad undervårk förmår vår utfigt ån förbyta?
 Europa blir bestört, at GUSTAF orörd står,
 Och at Hans stora fjål mot farorna förslår.
 Vid Tvedrågts grymma fyn, som sinnena förbittrar,
 En ådel vredeseld ur Hjeltens ögon gniftrar.
 Han ilar blixten lik at rycka bort en dolk;
 Förrån den störtas skall i kärnan af Hans folk.
 Det är till denna flock, som Kungen uprörd talar:
 O tappre Danemån! i desfa samma dalar,
 Som tog min Ståmfar mot, Ni ån en GUSTAF ser
 Vid fosterlandets nöd förena sig med Er.
 Ni lärde aldrig ån at från Er Konung vika.
 Vi skole stå, mitt folk, de hårda bergen lika.
 Förföker någon magt ofs krosfa med sitt fall;
 Mot våra hjesfor förr den samma splittras skall.
 Af desfa Kungens ord sin styrka GÖTHEN finner,
 Och straxt, uti Hans fjål en hämdelyftnad brinner.
 Mot den förmåtna flock, som DANA skickat ut,
 Han rigtade sin blick och udden af sitt spjut,
 Och bragte den at snållt från våra grånfor rycka,
 At fredligt vandra hem och råkna det för lycka.
 Det frålsta Gøtheborg emot sin Skydds-Gud ler.
 Hvad vålluft i den lön, som allmän kärlek ger!
 Snart för ett famlat folk vår Kung de olycksflagen,
 Som Tvedrågtsandan vållt, drar fram i ljusa dagen,
 Och för at på en gång slå ned desfa magt i grund,
 Går in med sina barn ett säkerhets förbund.

Hvad mågtar ej ett folk, som vågat sig förena!
 Det förbehållit var vårt tidevarf allena,
 At se all möjlig dygd ihop med svarta brott,
 På det i samma punct, när båda spetsen nått,
 De skulle mellan sig en våldsam brytning våcka,
 Sig Dygden högd och fri mot stjernors fåsten stråcka,
 Och Lasten tyngas ned och kännas i sitt grus. —
 Så skilde mörkret sig i skapelsen från ljus.
 Så skall af jordens barn, när verdars samband lossas,
 En flock förevigas, och en af åskan krossas. —
 Jag tackar Ódets gunst, som lät mig födas hit
 För dessa ógnablick, då Svenskens gamla nit,
 At söka Åran upp emellan dragna svården,
 I möjligaste glans skall stråla fram för världen.
 Se denna djerfva blick igenom krutets qvalm
 På Parkumåkis fält, Högforfs och Uttismalm.
 Och du Svenskund, ditt namn skall seclers längd bevara.
 Det skall en evig skräck för afundsandan vara.
 Med dundret rustad ut vår ovån fåker gick,
 At krossa där en flock, som under Kungens blick
 Tre gånger större magt ej frugtad spetsen bjuda.
 Gällt hördes Dödens rop mot skårens stränder ljuda,
 Och NASSAU lärde först med tusen stridsmans fall,
 Hur dyrt af GUSTAFS folk en framgång köpas skall.
 Nej SVEAR! aldrig mer skall ovån se hos Eder
 Ett enda Vilmanstrand slå tapperheten neder,
 Ni ågen i Er Kung en skyddare och Far,
 Som fria händer fått till Sitt och Ert försvar.
 Hvad lif, hvad värkningskraft, Hans djupa snille skickar!
 När skarpa vintern ån från hvita fälten blickar,

Då tvingas i en hast ur stela tallens stam
 Till strändernas försvar trehundra kólar fram.
 Och genom samma drift på vida havvets yta
 Ses tre och tretti flott med Svenska flaggor flyta.

Hur underbart ibland sig Rikens öden hvålt!
 Vår fjömagt, hvad var den vid detta seclets hålt?
 Blott några lämningar få svaga och få glefa,
 At Gudakraft behöfts, at dem ur gruset refa.
 Hvem väntade at se från dessa samma dåck
 Kring Östersjön ännu två Hjeltar sprida skräck,
 Och visa med hvad rätt den fordna verlden tyckte,
 At ingen gräns var satt för VASARS vapnerygte.
 Ren medan ovån ån i hamnen fömnig låg,
 Så spelte vådrens Gud på sjön i våra tåg.
 Neptunus skyndar sig at up ur djupet dyka,
 At skåda Roggervik för våra eldar ryka,
 Och se den tappre CARL uti ett företag,
 Af CARL den tolfte fjäl ett få fullkomligt drag.
 När såg man förr en Prins sig få för dödar blotta?
 På en gång gripa an en fästning och en flotta!
 Se ovån af Hans mod få långt i trångfel bragt,
 At havvets upror blott kan frålsa ur vår magt.
 Men hvilka segerrop på Finska strandens bölja!
 Hvad år det för befål de glade stridsmän följa?
 Hvem har vårt tidevarf bland krönte Hjeltar kändt,
 Som för sitt rike stridt på detta element?
 Där Nassau! når intill de Fredrichshamska vallar
 En tucktan bådas dig i ljungelden, som knallar.
 Hvem år det, som för dig ett mål beståmma kan?
 Kån Svenskarnas Monarch och darra, det år Han.

För-

Förgåfves längre du mot högda lansen rasar.
 Det Ödet, som gaf rätt åt ROMARE och VASAR,
 At komma, se och slå i en och samma blink,
 Bjöd Segren flyga hit och följa GUSTAFS vink.
 Vår Kung på detta vårdf sig ingen hvila skänker,
 Men med sin Bror förent på nya bragder tänker.
 Två gångor CARL ännu, i kraft af deras plan,
 Gick med sin oväns blod at fånga Ocean.
 Och båda Hjeltarne fen sina vapen blanda,
 Till storvårk eldade af GUSTAF ADOLPHS anda.

Alt sedan Ryfsland först fick lif af PETTERS hand,
 Här ingen magt förmått i strid med detta land
 Dets fåkerhet, dets väl en gång på vågspel fåtta,
 Förn GUSTAF viste ofs, at Han — förmådde detta.
 Intill den stolta borg, där Monarchinnan år,
 Har dånet redan trängt af Svenskarnas gevår.
 Hon med bestörtning ser, hur oförkräckt de tåga,
 Hur nära dets person de sprida krigets låga.
 Med all den tapperhet, som Rysfen då bjöd opp,
 Så var det ej hans magt, som hindrade vårt lopp.
 Det var af stormars våld vår lager skulle rövvas.
 Naturen vill ibland, at Hjeltar skola pröfvas.
 Hon år den enda kraft, som VASAR agta lärdt;
 Men fiendernas tal var aldrig frugtansvärdt.
 Se där i Björköfund, hur de sig sammantrånga,
 At med en mur af Skepp ofs återvägen stånga.
 Spotk ropar TSCHITSCHAGOFF, som inom deså skår
 Tror at vår hela magt af honom fångflad år:
 Jag känner icke mer, at Svenska flottor finnas.
 Därinne ligger en, den år min Kejsarinnas.

Förmåtna Höfvitsman, vet du hvad den är stark,
 Som delar lif och död ihop med sin Monarch.
 Såg du ur molnets rymd en afton viggén tindra;
 Du kan ej Svensken mer ån dennas fart förhindra.
 Millioner dragna spjut emot Hans bröst beståm,
 Han rufar, bryter, flår, gör våg emellan dem.
 Betagen af Hans mod du kan dig knapt besinna,
 Förrån vår Kung, vår Prins vi glade återfinna.
 Så stor ses Hjelten ej, få länge lyckan ler,
 Som når en oblid blick hon fänkt på Honom ner.
 Kung GUSTAF tänker blott, få snart Han genombrutit,
 Hur dyrt betalas skall det Svenska blod, som flutit.
 Af Segréns aning fölgd, en Gudamagt vår vän
 Trygt ledde Hjeltens steg uti Svenskfund igen.
 Där kommer hämdens dag, som kämparne förbida.
 Nyss skuggorne begynt för ljuset undan skrida,
 När GUSTAFS vakna blick, som måter böljans rymd,
 Af segel långt ifrån ser dagens rand förkymd,
 Och genom fånna moln, af hvilka hafvet röker,
 I glädjen känner där den fienden Han föker.
 Ej NASSAUS öfverdåd af några grånfor vet,
 Förrn han tar ut sitt straff i all högtidlighet.
 Ser du till evigt namn den VASAR gifna driften,
 I ett det hårdaste af alla vapenskiften,
 Som krigets vreda Gud bland dödeliga vållt.
 Så länge dagen står, betragnar NEPTUN ställt
 En tåflan i den pragt, som dallrar i hans vågor,
 Af solens brutna guld med stridens spridda lågor,
 Och bland de fågtande få våldsam ifver rår,
 At ej till segréns dom en enda dag förflår.
 Ån sedan ljuset flytt, ån genom nattens dimma
 I böljans dystra faunn de tåta blixtar glimma.

Hvad

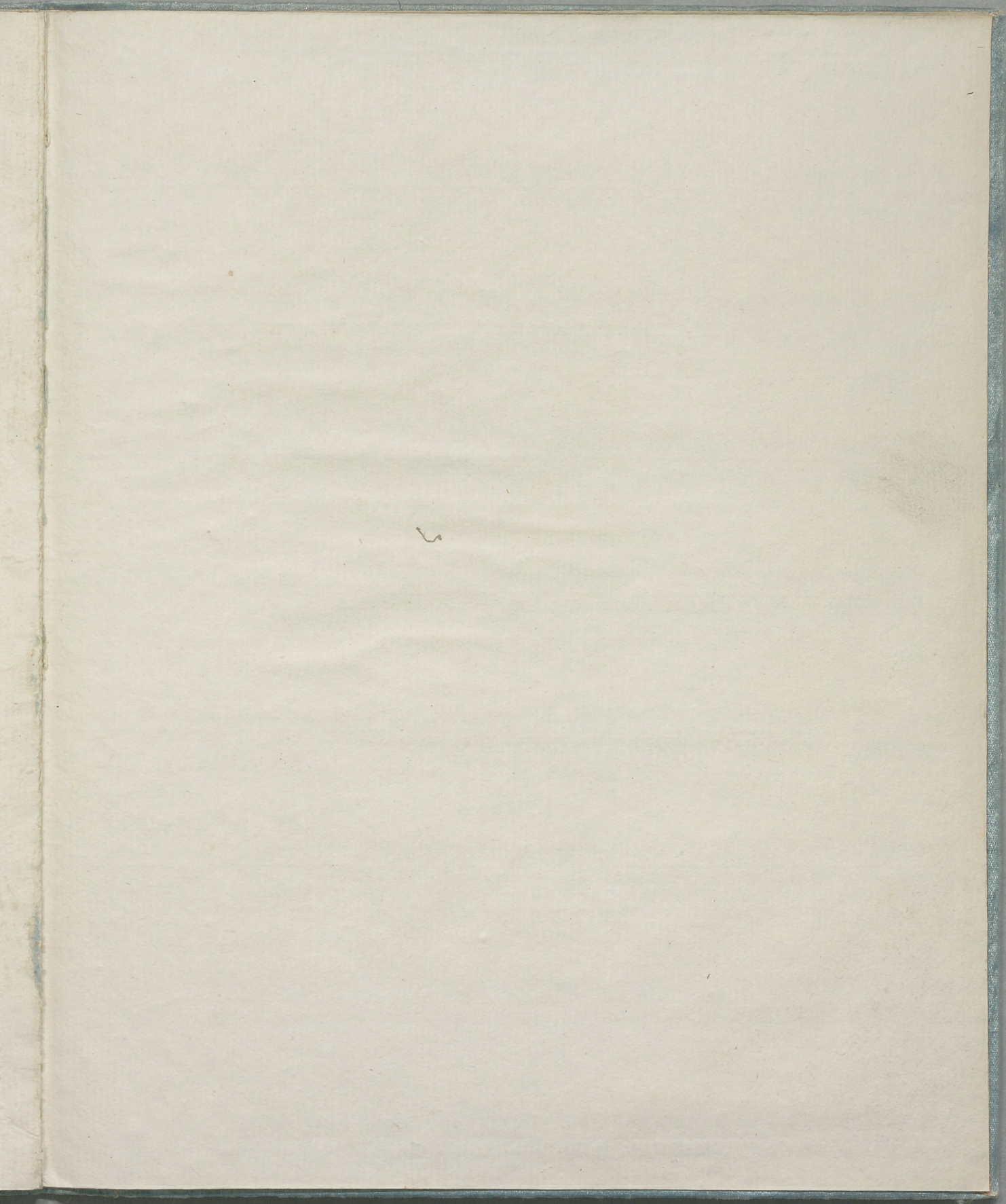
Hvad nästa morgon först bestämt för GUSTAFS mod,
 Skall det bli Hans triumph, skall det bli Hjeltens blod?
 Gläds Svensken all sin dygd, all styrka sammandrager,
 At skörda med sin Kung den sista krigets lager,
 Som för at Friden ge skall vridas aldrastörst. —
 Så frufar böljan up ur konstens källor först,
 Med jämt förökad pragt alt högre rymder hinner,
 Högst skön, till jordens vål, uti en dagg försvinner.

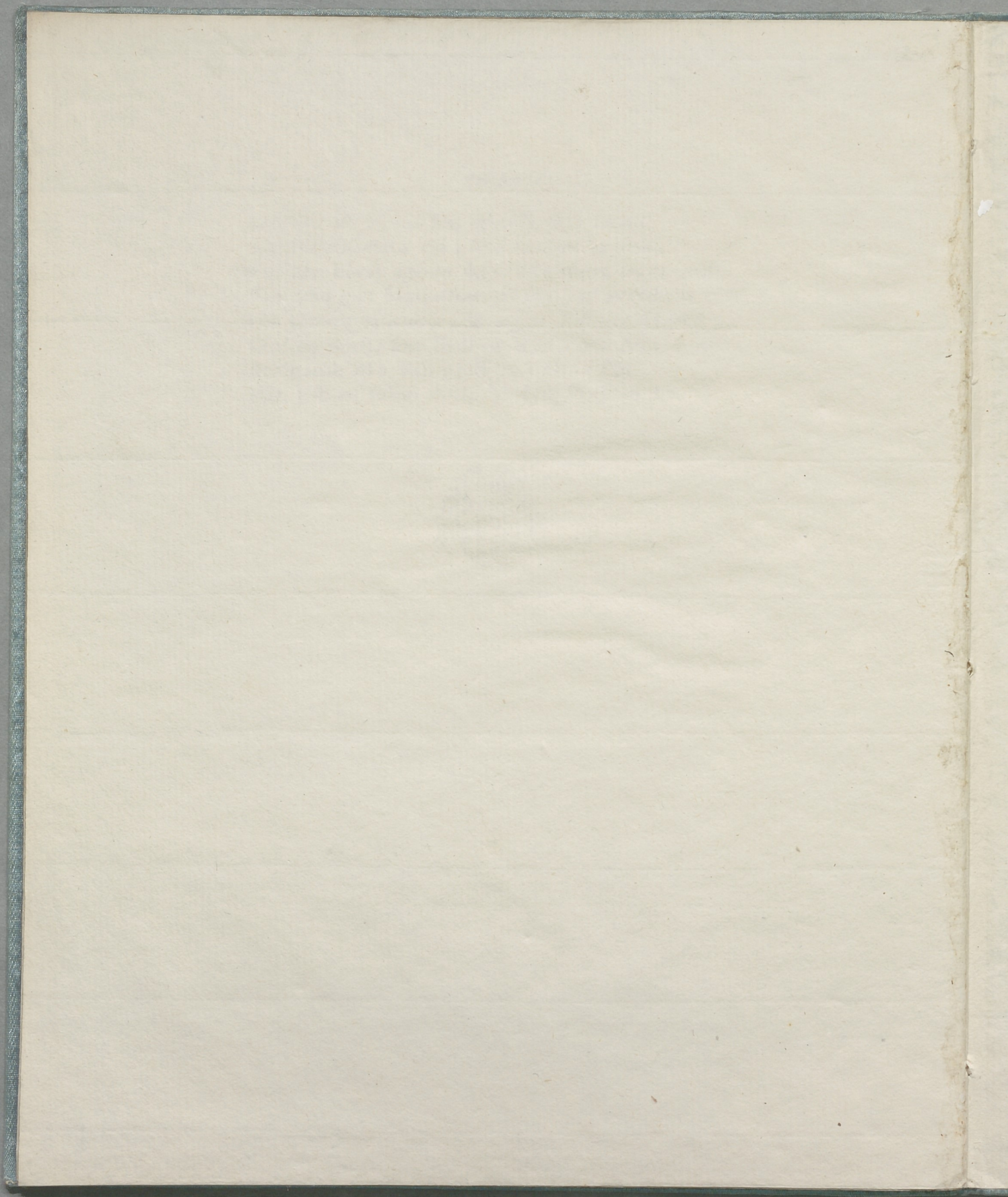
Du hållar då vårt land Gudomeliga FRID!
 Hvad åra Svenska folk! det vi från längre tid
 Med bundsförvandters hjälp förgåfves vinna tänkte,
 Allena GUSTAFS arm åt Fosterlandet skänkte.
 Och detta var ej nog. Vid hvälfningar, som håndt,
 Bland alt Europas folk, som krigets fasa kändt,
 Ofs SVENSKAR aldrastörst gafs åter denna lycka,
 At intill varma bröst få våra bröder trycka,
 Och fritt i deras famn vår kärlek gjuta ut.
 Hvad var ej Himlen god, som gaf få lyckligt flut,
 Som under blixtpå blixtpå behöll Monarchens stunder!
 Är dagen mera vis, än det Försynens under?

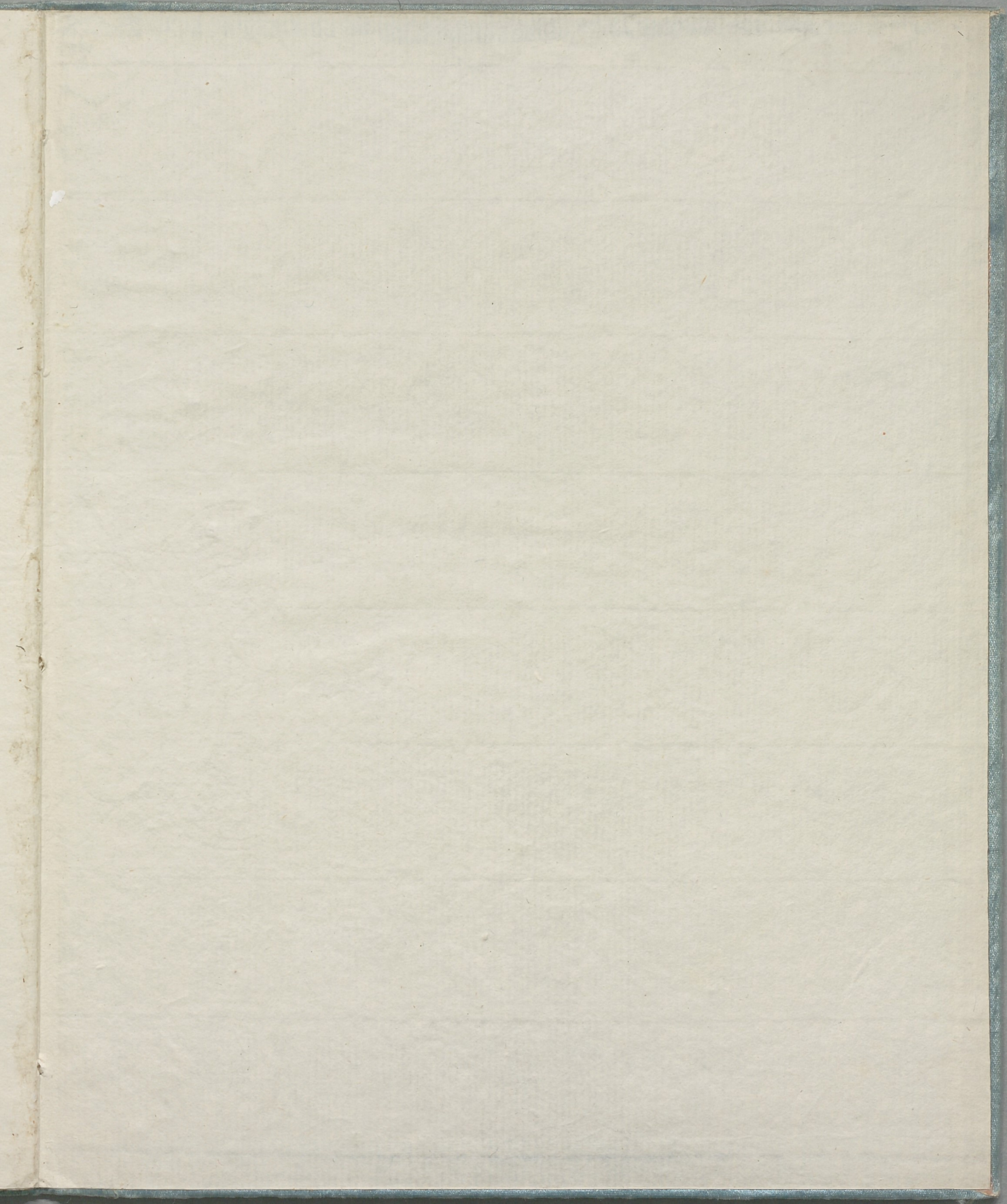
Förbjud ej DYRE KUNG ett glädjerop af mig,
 Som rusar ur mitt bröst, at tränga sig till Dig.
 Hvad bran hos Dig för lust, at öfver afgrund våga
 Framst ibland kämparne till åskans möte tåga?
 För hvilka störtar Du i blodiga besvär?
 För ofs, vår fällhet se, är alt, hvad Du begär.

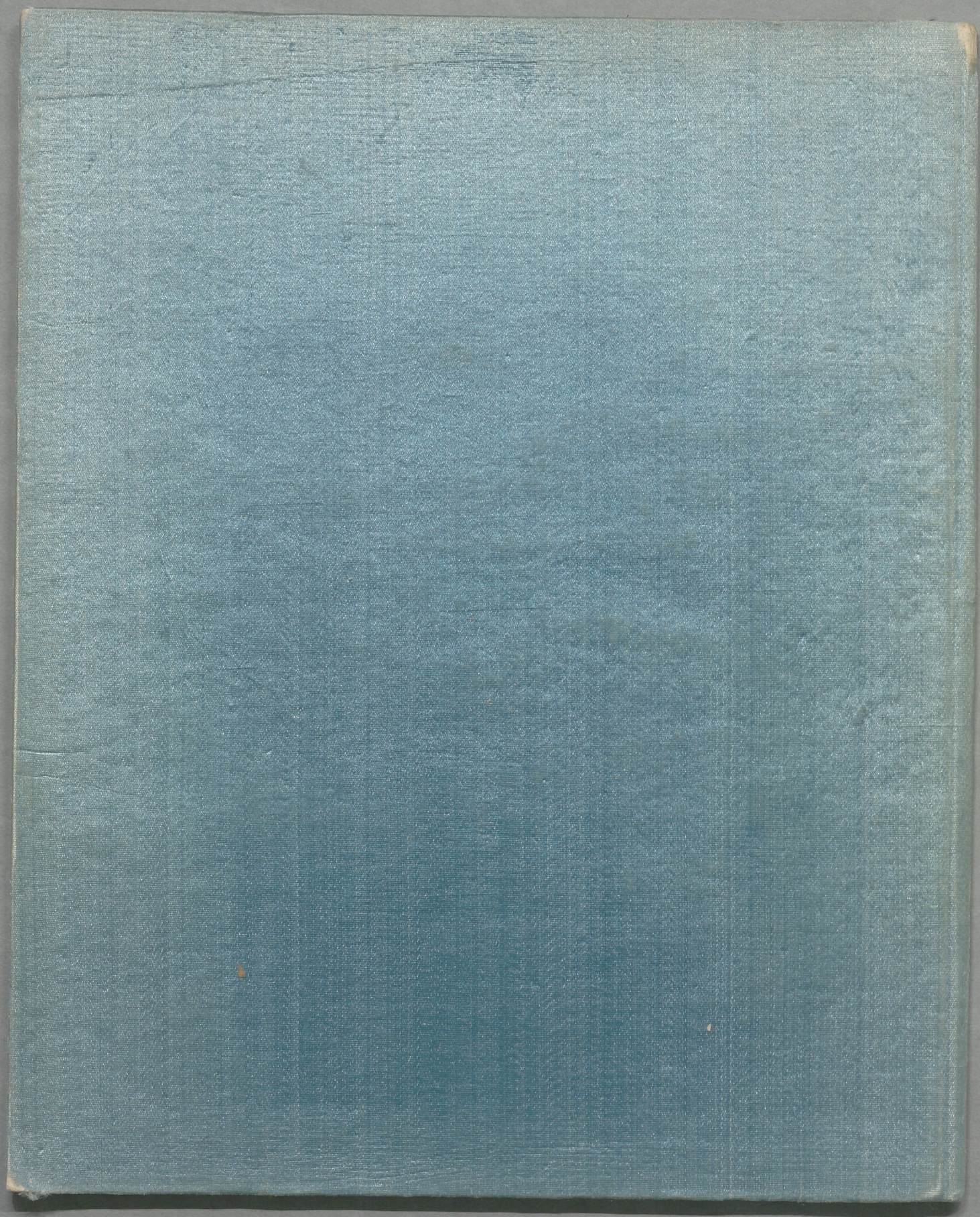
Har Du på farans ftig ej oafbrutet funnit,
At tackfamhetens eld i lika klarhet brunnit,
Har Du hört aggets skrän från några legda bröst,
Tro icke min MONARCH, at det var Svenskens röst.
Ofs känslan ej bedrar, ån skapas Folkets styrcka
Utaf en flock, som lärdt at KUNG och ÅRA dyrka.
Vålsignelse från den gjuts in i DINA fjåt.
Här gifs en sådan flock. Vi dyrt förfåkre det.

www.books2ebooks.eu